

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI TUTKINTOJEN JA MUIDEN OSAA- MISKOKONAISUUKSIEN VIITEKEHYKSESTÄ ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN LIITTEEN MUUTTAMISESTA

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä annetun valtioneuvoston asetuksen liitettä. Liitteen tasolle kolme (3) lisättäisiin uusi 1.8.2022 alkava tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA), joka tulee lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen (LUVA) sekä ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen (VALMA) tilalle.

Lisäksi liitteen tasolle 3 lisättäisiin kansanopistojen oppivelvollisille suunnattu vapaan sivistystyön koulutus.

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuus

Suomen kansallisesta tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä säädetään siitä annetussa laissa (93/2017, jäljempänä viitekehyslaki) sekä valtioneuvoston asetuksessa (VNA 120/2017, jäljempänä viitekehysasetus). Viitekehyslakia sovelletaan sen 1 §:n 1 momentin (muut. 542/2017) mukaisesti tutkintoihin ja perusopetuksen ja lukion oppimääriin, joista säädetään seuraavissa laeissa ja niiden nojalla annetuissa asetuksissa:

- 1) perusopetuslaki (628/1998);
- 2) lukiolaki (629/1998);
- 3) ammatillisesta koulutuksesta annettu laki (531/2017);
- 4) ammattikorkeakoululaki (932/2014);
- 5) yliopistolaki (558/2009);
- 6) Maanpuolustuskorkeakoulusta annettu laki (1121/2008);
- 7) Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annettu laki (1316/2006);
- 8) Poliisiammattikorkeakoulusta annettu laki (1164/2013);
- 9) Pelastusopistosta annettu laki (607/2006).

1.8.2022 voimaan tulevalla lailla (1230/2020) viitekehyslain soveltamisalaan lisätään tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettu laki (1215/2020).

Viitekehyslakia sovelletaan sen 1 §:n 2 momentin mukaan myöskin sellaisiin tutkintoihin rinnastettaviin tai muutoin laajoihin osaamiskokonaisuuksiin, joiden

osaamistavoitteista säädetään laissa tai säädetään tai määrätään lain nojalla, jos ne ovat kelpoisuus- tai pätevyysvaatimuksena ammatissa tai tehtävässä toimimiseen tai muutoin liittyvät osaamisen kehittämiseen tai ammattitaidon parantamiseen.

Viitekehyslain 2 §:n mukaan laissa tarkoitettut tutkinnot, oppimäärät ja muut laajat osaamiskokonaisuudet jaotellaan niiden edellyttämän osaamisen perustella kahdeksaan vaativuustasoon (*tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehys*). Tarkempia säännöksiä tutkintojen, oppimäärien ja muiden laajojen osaamiskokonaisuuksien sijoittumisesta eri vaativuustasoille annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehystä päivitetään ja täydennetään muuttamalla viitekehysasetuksen liitettä. Muutoksista vastaa opetus- ja kulttuuriministeriö. Hallinnonalat ja sidosryhmät voivat esittää uusia osaamiskokonaisuuksia sijoitettavaksi kansalliseen viitekehukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö käsittelee esitykset vähintään kahden vuoden välein. Käsitteilyyn otetaan kyseisenä vuonna maaliskuun loppuun mennessä tehdyt esitykset. Opetushallitus antaa lausunnon esityksistä ja toimittaa ne opetus- ja kulttuuriministeriöön vuosittain kesäkuun loppuun mennessä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi esitykset ja konsultoi tarvittaessa muita hallinnonaloja ja sidosryhmiä. Esitykset arvioidaan lainsäädännössä määriteltyjen sekä opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2018 työskennelleen viitekehysten laajentamistyöryhmän tarkentamien kriteerien perusteella. Kriteerit koskevat osaamiskokonaisuuksien osaamisperustaisuutta ja säädösperustaa, tehtävää, vakiintuneisuutta ja tunnettuutta sekä laajuutta.

2 Asian valmistelu

Viitekehysasetuksen liitteen muutosehdotus on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä virkatyönä.

Muutosehdotus pohjautuu sidosryhmien Opetushallitukselle tekemiin esityksiin uusien osaamiskokonaisuuksien sijoittamiseksi kansalliseen viitekehukseen sekä Opetushallituksen opetus- ja kulttuuriministeriölle 17.6.2021 ja 17.11.2021 antamiin lausuntoihin (OPH-2948-2020 ja OPH-2948-2020) esityksistä. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö järjesti 15.12.2021 kuulemistilaisuuden tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehysten laajentamisesta. Tilaisuuden tavoitteena oli kuulla esityksen tehneiden tahojen ja asianomaisten ministeriöiden ja sidosryhmien näkemyksiä esityksistä ja Opetushallituksen lausunnosta ennen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä annetun valtioneuvoston asetuksen mahdollista muuttamista.

Luonnos viitekehysasetuksen liitteen muuttamisesta oli lausuntokierroksella 15.3.2022—25.4.2022. Koska lausuntokierros tehtiin Lausuntopalvelu.fi-palvelun kautta, mahdollisuus lausua oli sekä tahoilla, joille lausuntopyyntö erityisesti kohdistettiin, että kaikilla muillakin palvelua käyttävillä. Lausuntoja pyydettiin seuraavilta tahoilta: Aalto-yliopisto, Akava ry, Ammatillisen aikuiskoulutuksen johtajat ry, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry, Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry, Bildningsalliansen rf, Elinkeinoelämän Keskusliitto EK,

Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry, Folkhälsan Utbildning Ab, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu Oy, Hyvinvointiala HALI ry, Hämeen ammattikorkeakoulu Oy, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry, Jyväskylän ammattikorkeakoulu Oy, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, Kirkon työmarkkinalaitos, Kunta-työnantajat, Liikenne- ja viestintäministeriö, Maa- ja metsätalousministeriö, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Oikeusministeriö, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry, Oulun Ammattikorkeakoulu Oy, Opetushallitus, Palkansaajien koulutussäätiö sr, Pro Lukio ry, Puolustusministeriö, Sisäministeriö, Sivistystyönantajat ry, Sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry, Suomen Ammattikoulutuksen Johtajat SAJO ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen Kansanopistoyhdistys - Finlands Folkhögskolförening ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Lukiolaisten Liitto ry, Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry, Suomen opiskelijakuntien liitto -SAMOK ry, Suomen Oppisopimusosaajat ry, Suomen Rehtorit ry, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry, Suomen Ylioppilaskuntien liitto ry, Suomen Yrittäjät ry, Tampereen ammattikorkeakoulu Oy, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry, Työ- ja elinkeinoministeriö, Ulkoministeriö, Valtion työmarkkinalaitos VTML, Vapaa sivistystyö ry, Ympäristöministeriö sekä Ålands landskapsregering.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksen tavoitteena on lisätä tutkintojen kansallista ja kansainvälistä läpinäkyvyyttä ja vertailtavuutta. Lisäksi tavoitteena on parantaa koulutus- ja tutkintojärjestelmän toimivuutta ja selkeyttä kuvaamalla suomalaiset tutkinnot, oppimäärät ja muut osaamiskokonaisuudet yhdenmukaisella, ymmärrettävällä ja vertailukelpoisella tavalla. Tavoitteena on myös lisätä Suomen koulutus- ja tutkintojärjestelmän tunnettuutta ja helpottaa siten kansainvälistä liikkuvuutta Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen sekä edistää koulutusyhteistyön ja koulutusviennin mahdollisuuksia.

Tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä annettu valtioneuvoston asetus (120/2017) eli viitekehysasetus tuli voimaan 1.3.2017. Asetuksen liitteessä määritellään tutkintojen, oppimäärien ja muiden laajojen osaamiskokonaisuuksien sijoittuminen eri vaativuustasoille. Viitekehysasetuksen liitettä laajennettiin 15.2.2020 voimaan tulleella muutoksella (61/2020), jolla liitteeseen lisättiin tutkintoja, oppimääriä ja muita laajoja osaamiskokonaisuuksia eri vaativuustasoille. Lisäykset perustuivat opetus- ja kulttuuriministeriön 1.3.2018 asettaman Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksen laajentamista koordinoivan työryhmän valmistelemaan ehdotukseen (Osaaminen ratkaisee. Viitekehyksen laajentamistyöryhmän loppuraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:3.). Tuossa yhteydessä muun muassa sijoitettiin liitteen tasolle 3 nykyiset lukiokoulutukseen valmistava koulutus (LUVA) ja ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA).

Nyt esitetyllä muutoksella viitekehysasetuksen liitteen tasolle 3 lisättäisiin uusi 1.8.2022 alkava tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVVA), joka tulee lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen (LUVA) sekä ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen (VALMA) tilalle. Lisäksi liitteen tasolle 3 lisättäisiin uutena koulutuksena kansanopistojen oppivelvollisille suunnattu vapaan sivistystyön koulutus.

Uusi oppivelvollisuuslaki (1214/2020) tuli voimaan 1.8.2021. Oppivelvollisuuden laajennuttua oppivelvollisuutta voi perusopetuksen oppimäärän suorittamisen jälkeen suorittaa myös muun muassa kansanopistojen oppivelvollisille suunnatussa vapaan sivistystyön koulutuksessa sekä 1.8.2022 alkaen tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa.

Uudesta tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta säädetään 1.8.2021 voimaan tulleessa laissa tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta (1215/2020). Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus yhdistää nykyiset nivelvaiheen koulutukset, ja sen alkaessa lakkautetaan perusopetuksen lisäopetus, ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus ja lukiokoulutukseen valmistava koulutus. Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen tutkintokoulutukseen, ohjata jatko-opinto- ja työelämäsuunnitelman laadintaan sekä vahvistaa opiskelijan edellytyksiä suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä ja sen päätteeksi suoritettava ylioppilastutkinto taikka ammatillinen tutkinto. Tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta voivat järjestää lukiokoulutuksen järjestäjät, ammatillisen koulutuksen järjestäjät ja perusopetuksen järjestäjät.

Opetushallitus määrää koulutuksen perusteet tutkintokoulutukseen valmentavalle koulutukselle (Opetushallituksen määräys OPH-1488-2021). Koulutuksen perusteissa määrätään koulutuksen osien tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja arvioinnista sekä henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan merkittävistä tiedoista. Koulutuksen laajuus on 38 viikkoa, ja sen suoritus aika on enintään yksi vuosi.

Kansanopistojen oppivelvollisille suunnattu vapaan sivistystyön koulutus on uusi koulutus, joka on alkanut elokuussa 2021. Kansanopistojen oppivelvollisille suunnatussa koulutuksesta säädetään vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 7 a luvussa. Oppivelvollisille suunnattua koulutusta saavat järjestää kansanopistojen ylläpitäjät, joille on myönnetty kansanopiston ylläpitämislupa. Koulutuksessa vahvistetaan opiskelijan perusvalmiuksia, opiskelu- ja vuorovaikutustaitoja, opetus- ja tiedonalojen kielen hallintaa sekä tieto- ja viestintätaitoja siten, että opiskelijalla on valmiudet suoriutua toisen asteen koulutuksesta. Peruskoulunsa päättäneiden nuorten opiskelunvalmiuksia tuetaan kansanopistossa siten, että oppivelvollisuusikäinen nuori löytää oman opiskelutyylinsä ja selkeyttää jatko-opiskelumahdollisuutensa. Kansanopisto-opinnot tarjoavat nuorelle mahdollisuuden kasvaa kohti omaa täyttä potentiaaliaan ja luovat pohjaa oppimiselle koko elämän jatkuvana prosessina.

Koulutuksella on Opetushallituksen määräämät valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet (Kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun vapaan sivistystyön koulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2021, Opetushallituksen määräys OPH-58-2021). 1.8.2021 voimaan tulleissa opetussuunnitelman perusteissa määrätään koulutuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja arvioinnista sekä opiskelijahuollon keskeisistä periaatteista.

Oppivelvollisille suunnatun kansanopiston järjestämän koulutuksen vähimmäispituus on vapaan sivistystyön lain (632/1998) mukaan 34 opiskelijaviikkoa. Koulutuksen laajuudeksi on kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun vapaan sivistystyön

koulutuksen opetussuunnitelman perusteisissa määritelty 53 opintopistettä. Koulutus voi kestää enintään yhden vuoden. Koulutuksen kestosta voidaan kuitenkin poiketa, jos kansanopiston ylläpitäjän ylläpitämisluvan pääasiallinen tai osittainen koulutustehtävä on vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus. Tällöin suoritus aika määräytyy opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden ja valmiuksien perusteella. Kansanopiston ylläpitäjä päättää koulutuksen suoritusajasta. Koulutuksen suoritus aika voi olla kuitenkin enintään kolme vuotta.

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus ja kansanopistojen oppivelvollisille suunnattu vapaan sivistystyön koulutus lisättäisiin viitekehysasetuksen liitteeseen, koska ne täyttävät viitekehukseen sijoitettaville osaamiskokonaisuuksille määritellyt kriteerit. Niillä on lainsäädännön edellyttämä säädösperusta ja selkeästi määritellyt osaamisperusteet. Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus ja kansanopistojen oppivelvollisille suunnattu vapaan sivistystyön koulutus sijoitettaisiin niiden edellyttämän osaamisen perusteella viitekehysten liitteen tasolle 3. Kyseiset koulutukset ovat varsin yhteneväisiä vaatimustasoltaan, joten ne sijoitettaisiin samalle tasolle.

Muilta osin viitekehysasetuksen liite säilytettäisiin ennallaan.

4 Pääasialliset vaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia tai muita vaikutuksia.

5 Lausuntopalaute

(Tätä täydennetään.)

6 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Asetuksen esitetään tulevan voimaan 1 päivänä elokuuta 2022.